

ΓΡΑΠΤΗ ΕΞΕΤΑΣΗ ΣΤΟ ΜΑΘΗΜΑ «ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ» Γ΄ ΓΕΛ

Κείμενο 1:

Πώς τα σχολεία της Σουηδίας εκπαιδεύουν παιδιά με περιβαλλοντική συνείδηση

Η 17χρονη Γκρέτα Τούνμπεργκ, που έγινε το πρόσωπο της κλιματικής αλλαγής, μπορεί να έχει προκαλέσει έκπληξη στον κόσμο, αλλά στη Σουηδία, οι νέοι εδώ και καιρό είναι υπερασπιστές του περιβάλλοντος.

Ενώ η Τούνμπεργκ άνοιξε τον δρόμο στις κλιματικές συνομιλίες των Ηνωμένων Εθνών στη Μαδρίτη, οι μαθητές σε ένα δημοτικό σχολείο σε προάστιο της Στοκχόλμης δίνουν τον δικό τους αγώνα. Ειδικότερα, βγάζουν τα παπούτσια τους έξω από την πόρτα προτού εισέλθουν στο κτίριο, όχι τόσο για την άνεσή τους όσο και για να μειώσουν την ανάγκη για χημικά καθαριστικά δαπέδων που βλάπτουν το περιβάλλον.

Η φροντίδα για το περιβάλλον υπάρχει σε κάθε πτυχή της σχολικής ημέρας για τους μαθητές στο Δημοτικό Σχολείο Orminge, όπου οι φωτεινές αίθουσες διδασκαλίας κοσμούνται με παγκόσμιους χάρτες και εικόνες ζώων υπό εξαφάνιση, ενώ οι μαθητές παίρνουν το γεύμα τους σε επαναχρησιμοποιούμενα πιάτα και ποτήρια. Την ίδια στιγμή από πολύ μικρή ηλικία διδάσκονται τις επιπτώσεις του πλαστικού στους ωκεανούς. [...]

Τα περιβαλλοντικά θέματα αποτελούν αναπόσπαστο μέρος του σουηδικού προγράμματος σπουδών από το 1969 και η σχέση με τη φύση έχει εδώ και καιρό σημαντική θέση στη σουηδική κουλτούρα. Η περιβαλλοντική συνείδηση της χώρας αποδίδεται από πολλούς στο γεγονός ότι πάνω από το 80% των Σουηδών ζουν σε κοντινή απόσταση από τα 30 εθνικά πάρκα, από τα 4.000 φυσικά καταφύγια ή από πολλά άλλα φυσικά τοπία της χώρας. Η αγάπη για πεζοπορία, κατασκήνωση και άλλες δραστηριότητες αναψυχής κοντά στη φύση όχι μόνο ενθαρρύνεται, αλλά αποτελεί και νομοθετημένο δικαίωμα.

Η Τούνμπεργκ που χρίστηκε *Πρόσωπο της Χρονιάς του 2019*, αποτελεί το αποκορύφωμα δεκαετιών κυβερνητικής εκπαιδευτικής πολιτικής, σύμφωνα με την Κάισα Χολμ, Καθηγήτρια Κοινωνικών Επιστημών στο Σχολείο Μέσης Εκπαίδευσης Varbyskolan στη νοτιοδυτική Στοκχόλμη για παιδιά ηλικίας 10 έως 16 ετών. «Είναι εκπρόσωπος αυτής της γενιάς. Πολλά παιδιά έχουν την αίσθηση ότι πρέπει να αλλάξουν, ότι κάτι πρέπει να αλλάξει», είπε.

Τα μαθήματα σχετικά με το περιβάλλον δεν συμπιέζονται σε ένα μόνο μάθημα, αλλά εξετάζονται σε όλα τα μαθήματα, από την φυσική έως την οικιακή, και ξεκινούν από το νηπιαγωγείο. Δεδομένου του εύρους της διδασκαλίας, το ενδιαφέρον για τον περιβαλλοντισμό δεν αποτελεί έκπληξη για τους εκπαιδευτικούς, αλλά το επίπεδο δράσης των νέων. [...]

«Προσπαθήσαμε να δημιουργήσουμε πράσινους επαναστάτες, να τους κάνουμε να σκεφτούν με συγκεκριμένο τρόπο», δήλωσε από τη μεριά του ο Johan Öhman καθηγητής εκπαίδευσης στο Σουηδικό Πανεπιστήμιο Örebro. Οι μαθητές ενθαρρύνονται να σκέφτονται κριτικά, να εξετάζουν τις πολιτικές προκλήσεις που σχετίζονται με τον περιβαλλοντισμό και τη βιωσιμότητα και να επεξεργάζονται τα επιχειρήματά τους, ανέφερε ο Öhman.

Εκτός από την ενθάρρυνση της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης, η Σουηδία ήταν η πρώτη χώρα στον κόσμο που ίδρυσε υπηρεσία προστασίας του περιβάλλοντος το 1967. Ήταν επίσης μια από τις πρώτες χώρες στον κόσμο που εισήγαγε φόρο άνθρακα το 1995 για καύσιμα με υψηλή περιεκτικότητα σε άνθρακα, όπως το πετρέλαιο και το φυσικό αέριο. Φαίνεται ότι όλη η πρακτική/πολιτική που ακολουθήθηκε ήταν επιτυχής. Μέχρι το 2013, οι εκπομπές αερίων θερμοκηπίου της χώρας μειώθηκαν κατά 22% από τα επίπεδα του 1990[...].

Κείμενο από το διαδίκτυο ελαφρώς διασκευασμένο. Πηγή: <https://tvxs.gr/news/paideia/pos-ta-sxoleia-tis-soyidi-as-ekpaideyoyn-paidia-me-periballontiki-syneidisi>

Κείμενο 2:

Οι γενιές μας φέρουν τεράστιο μερίδιο ευθύνης

Η ηθοποιός Π. Σ. αυτή τη σεζόν πρωταγωνιστεί σε θεατρικό έργο με υπόθεση τη ζωή ενός ζευγαριού μετά την έκρηξη ενός πυρηνικού αντιδραστήρα στην περιοχή τους και ένα τσουνάμι. [...] Με αφορμή την παράσταση, ρωτήσαμε την κ. Π.Σ. για το περιβάλλον του πλανήτη μας, την προστασία του κλίματος και το μέλλον των παιδιών μας.

Τι ήταν αυτό που σας έκανε να πείτε το “ναι” σε μία παράσταση με τόσο έντονη περιβαλλοντική σκοπιά;

Οντως το θεατρικό έργο [...] έχει ένα βαθύτατο και έντονο περιβαλλοντικό προβληματισμό.[...] Ως θεατρική παράσταση έχει πετύχει -πιστεύω- ως προς το στοίχημά της να ανοίξει έναν διάλογο με το κοινό για τόσα πολλά ζητήματα. Για ζητήματα που αφορούν τις ευθύνες μας απέναντι στα παιδιά μας, για τον πλανήτη και τον πολιτισμό που θα τους παραδώσουμε, για τον βουλιμικό τρόπο με τον οποίο εξαντλούμε το περιβάλλον, για τις πραγματικές μας ανάγκες, για τις υποδομές που έχουμε στον τομέα της παραγωγής και κατανάλωσης της ενέργειας.[...] Για μένα η κλιματική αλλαγή, η καταστροφή όχι μόνο της φύσης αλλά και όλων των ζώντων οργανισμών μέσα στο οικοσύστημα, είναι όχι μόνο προτεραιότητα αλλά απόλυτη υποχρέωση, ευθύνη και δικαίωμα όλων μας.

Ποια είναι η μεγαλύτερη ανησυχία σας για το περιβάλλον του πλανήτη μας;

[...] Η υπερθέρμανση του πλανήτη, η αλόγιστη εκπομπή ρύπων, η συνεχής χρήση ορυκτών καυσίμων και η καθημερινή χρήση χιλιάδων εκατομμυρίων βαρελιών πετρελαίου, η εξαφάνιση τόσων ειδών, όλα τα μέτρα που δεν λαμβάνονται καθώς και η καθυστέρηση στη λήψη αποφάσεων που θα οδηγούσαν στην αλλαγή των κανόνων και στην επιβολή περιορισμών, με ανησυχούν πολύ! Δεν θα μπορούσαμε να ξεπεράσουμε αυτήν την έκτακτη κατάσταση, αν δεν εξασφαλίσουμε τους πνεύμονες του πλανήτη μας. Η πιθανότητα ενός πυρηνικού ατυχήματος με τρομοκρατεί περισσότερο από οτιδήποτε άλλο.

Η Γκρέτα Τούνμπεργκ, ένα 16χρονο κορίτσι από την Σουηδία, κινητοποίησε τον τελευταίο 1,5 χρόνο εκατομμύρια μαθητές και μαθήτριες για την προστασία του κλίματος. Αν ήταν κόρη σας, τι θα της λέγατε, τι θα τη συμβουλευάτε;

Τα σημερινά παιδιά, όπως είδαμε και στην περίπτωση της Γκρέτας Τούνμπεργκ, μπορούν να καταφέρουν τόσα πολλά. Είναι ευαισθητοποιημένα, τολμηρά και μας φέρνουν αντιμέτωπους με το ερώτημα αν θα μπορέσουν να ζήσουν σε ένα μέλλον

που όλα δείχνουν πως μπορεί και να μην υπάρξει. Οι δικές μας συμβουλές περισσεύουν. Τα παιδιά μας εκπέμπουν εκκωφαντική κραυγή διαμαρτυρίας και αφύπνισης. Οι δικές μας γενιές φέρουν τεράστιο μερίδιο ευθύνης για την καταστροφή του περιβάλλοντος και την κλιματική αλλαγή. Αν λοιπόν η κόρη μου διάλεγε τον δρόμο της κινητοποίησης των συνομηλίκων της και της δράσης, θα ήμουν δίπλα της υποστηρίζοντας κάθε της βήμα και απόφαση. Θα της ζητούσα μόνο να ολοκληρώσει τις σχολικές της υποχρεώσεις και να συνεχίσει σπουδάζοντας οτιδήποτε πιστεύει ότι θα κάνει τον αγώνα της πιο υπαρκτό και αποτελεσματικό στο μέλλον. Θεωρώ ότι μόνο αν ενωθούμε όλοι πίσω από την επιστήμη με γνώση και επιμονή, θα μπορέσουμε να αλλάξουμε κάτι μπροστά σε αυτή την κατεπείγουσα κατάσταση. [...]

Κείμενο από το διαδίκτυο ελαφρώς διασκευασμένο. Πηγή: <http://www.greenpeace.org/greece/issues/klima/10291/oi-genies-mas-feroun-terastio-meridio-eythinis/>

Κείμενο 3: Μανώλης Αναγνωστάκης, *Η απόφαση*

Η απόφαση

Είστε υπέρ ή κατά;

Έστω απαντήστε μ' ένα ναι ή μ' ένα όχι.

Το έχετε το πρόβλημα σκεφτεί

Πιστεύω ασφαλώς πως σας βασάνισε

Τα πάντα βασανίζουν στη ζωή

Παιδιά γυναίκες έντομα

Βλαβερά φυτά χαμένες ώρες

Δύσκολα πάθη χαλασμένα δόντια

Μέτρια φιλμ. Κι' αυτό σας βασάνισε ασφαλώς.

Μιλάτε υπεύθυνα λοιπόν. Έστω με ναι ή όχι.

Σε σας ανήκει η απόφαση.

Δε σας ζητούμε πια να πάψετε

Τις ασχολίες σας να διακόψτε τη ζωή σας

Τις προσφιλείς εφημερίδες σας τις συζητήσεις

Στο κουρείο τις Κυριακές σας στα γήπεδα.

Μια λέξη μόνο. Εμπρός λοιπόν:

Είστε υπέρ ή κατά;

Σκεφθείτε το καλά. Θα περιμένω.

Μ. Αναγνωστάκης, *Τα Ποιήματα 1941-1971*, Νεφέλη, Αθήνα 2000.

ΘΕΜΑ Α

Να παρουσιάσετε συνοπτικά, σε 60 - 70 λέξεις, τους τρόπους με τους οποίους το σουηδικό σχολείο/εκπαιδευτικό σύστημα επιδιώκει την καλλιέργεια περιβαλλοντική συνείδησης (κείμενο 1).

15 μονάδες

ΘΕΜΑ Β

B1. Για καθεμιά από τις παρακάτω φράσεις να γράψεις τη λέξη Σωστό ή Λάθος, ανάλογα με το αν νομίζεις ότι η φράση αποδίδει ορθά το νόημα των κειμένων 1 και 2.

Στη συνέχεια να τεκμηριώσεις την απάντησή σου, παραθέτοντας τα αντίστοιχα χωρία από τα κείμενα.

- α. Η έμπρακτη ευαισθησία των Σουηδών για το φυσικό περιβάλλον είναι αποτέλεσμα μόνο του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας τους.
- β. Οι Σουηδοί εκπαιδευτικοί αισθάνονται έκπληκτοι από το επίπεδο της περιβαλλοντικής δράσης των νέων.
- γ. Οι Σουηδοί μαθητές/τριες δεν επιτρέπεται να κρίνουν τις πολιτικές επιλογές που αφορούν στο περιβάλλον και τη βιωσιμότητα.
- δ. Οι σύγχρονοι νέοι αναρωτιούνται αν θα μπορέσουν να ζήσουν σε ένα μέλλον που όλα δείχνουν πως μπορεί και να μην υπάρξει.
- ε. Η επιστήμη και η γνώση είναι αρκετές για να επέλθει αλλαγή στις περιβαλλοντικές συνθήκες.

15 μονάδες

B2.α. «Η υπερθέρμανση του πλανήτη...άλλο»: Ποιος είναι ο σκοπός της ηθοποιού στο συγκεκριμένο απόσπασμα της συνέντευξης (κείμενο 2); Να τεκμηριώσετε την απάντησή σας βασιζόμενοι/ες στις γλωσσικές επιλογές της και τα εκφραστικά μέσα που χρησιμοποιεί.

10 μονάδες

B2.β. Στην τελευταία περίοδο του κειμένου 2 η ηθοποιός χρησιμοποιεί το α' πληθυντικό πρόσωπο : «μόνο αν ενωθούμε...κατεπείγουσα κατάσταση». Να μετασχηματίσετε το κείμενο χρησιμοποιώντας το γ' πληθυντικό πρόσωπο. Τι αλλάζει ως προς το ύφος;

5 μονάδες

B3. Ποια είναι η θέση/ισχυρισμός του συντάκτη του κειμένου 1 και ποιον τρόπο κυρίως επιλέγει για να μας πείσει; Να αναφέρετε στοιχεία του κειμένου που στηρίζουν την απάντησή σας.

10 μονάδες

ΘΕΜΑ Γ

Ποιο είναι το θέμα που, κατά τη γνώμη σας, θέτει το ποιητικό υποκείμενο και σε ποια στοιχεία του κειμένου 3 το στηρίζετε; Ποια είναι η δική σας άποψη για αυτό; (150-200 λέξεις)

15 μονάδες

ΘΕΜΑ Δ

Απαντώντας η ηθοποιός στην τελευταία ερώτηση που της τέθηκε (κείμενο 2), διατύπωσε την άποψη πως «μόνο αν ενωθούμε όλοι πίσω από την επιστήμη με γνώση και επιμονή, θα μπορέσουμε να αλλάξουμε κάτι μπροστά σε αυτή την κατεπείγουσα κατάσταση». Συμφωνείτε με την άποψή της; Αξιοποιώντας τα κείμενα αναφοράς να προτείνετε τρόπους με τους οποίους μπορούμε όλοι, ο καθένας από το τη μεριά του, να συμβάλουμε στη διάσωση του περιβάλλοντος.

Οι απόψεις σας θα δημοσιευτούν σε άρθρο της ιστοσελίδας του σχολείου σας (350 λέξεις).

30 μονάδες